

Maahanmuuttajataustaisten nuorten koulutuspolut -työryhmä

Liite 1: Tilastokatsaus muunkielisten nuorten profiiliin Helsingissä

Tiivistelmä

Valtaosa muunkielisistä nuorista etenee valtaviiran koulutuspalveluissa. Vasta maahan tulleiden määrä kuitenkin kasvaa ja luo haasteen palvelujärjestelmälle ja koulupolulla etenemiselle. Vajaa 30 prosenttia 13–29 -vuotiaista nuorista on asunut Suomessa koko ikänsä tai puolet elämästään. Heidän tulisi tuntea koulutusjärjestelmä ja saada riittävät valmiudet koulupolulla etenemiseen. Lähes 50 prosenttia nuorista on asunut Suomessa alle 6 vuotta ja nämä nuoret tarvitsevat riittävästi ohjausta ja tukea kotoutumiseen.

Muunkielisten nuorten jatkaminen suoraan 9.luokalta toisen asteen koulutukseen (tutkintotavoitteinen+valmistava koulutus+lisäkoulutus) eroaa merkittävästi kotimaankielisten nuorten vastaavasta osuudesta (88 prosenttia ja 94 prosenttia). Kun tarkastellaan ainoastaan tutkintotavoitteiseen koulutukseen pääsyä, muunkielisten osuus on myös huomattavasti alempi kuin vastaavan kotimaankielisen ryhmän osuus (70 prosenttia ja 87 prosenttia).

Muunkielisten nuorten määrät ovat kasvaneet nopeasti perusasteella ja ammatillisessa peruskoulutuksessa. Muunkieliset opiskelevat kotimaankielisiä vähemmän lukiokoulutuksessa, mutta suhteellisen hyvin ammatillisessa koulutuksessa. Venäjänkieliset ovat suurin ryhmä kaikilla koulutusasteilla, lukiokoulutuksessa heidän määränsä on kuitenkin laskenut viime vuosina. Somalinkielisten määrä on kasvanut nopeasti lukioissa. Ammatillisessa koulutuksessa kaikkien suurimpien kieliryhmien opiskelijamäärät kasvavat nopeasti.

Kokonaan koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien muunkielisten kouluttamattomien nuorten määrä on suuri. Osa nuorista voi olla perhevapailla tai ulkomailla. Helsingissä kokonaan koulutuksen ja työn ulkopuolisista 16–29-vuotiaista nuorista 48 prosenttia (4288 henkilöä) puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Tietoa ei ole saatavilla siitä, mihin kieliryhmiin nuoret kuuluvat, jotta voitaisiin suunnata ohjauksen resursseja kieliryhmittäin. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääminen näkyy toimeentulotuen tarpeena ja muunkieliset nuoret ovat jossain määrin yliedustettuina toimeentulotuen saajissa.

1. Muunkielisten nuorten profiili Helsingissä

Työryhmän ensimmäisenä tehtävänä oli tunnistaa erilaisia maahanmuuttajataustaisten nuorten ryhmiä.

Työryhmän työn koskiessa 13–29-vuotiaita nuoria, tähän liitteeseen on koottu Helsingin kaupungin tietokeskuksen kokoamia tilastotietoja:

- muunkielisten nuorten profiilista
- osallistumisesta toisen asteen koulutukseen
- koulutuksen ja työn ulkopuolisuudesta sekä
- toimeentulotuen asiakasmäärästä.

Kaikilla edellä mainituilla muuttajilla ei ole saatavissa tietoa tarkasti 13–29-vuotiaiden nuorten ikäluokasta. Tilastokoostetta varten on yhdistetty eri viranomaisten rekisteriaineistoja, jotka perustuvat vaihteleviin ikäluokituksiin.

Maahanmuuttajia voi tilastoida kansalaisuuden, syntymämaan tai rekisteröidyn äidinkielen perusteella. Tällöin puhutaan yleiskäsitteestä *maahanmuuttaja*. Äidinkieli on kattavin tilastointiperuste, sillä monet maahanmuuttajat saavat suomen kansalaisuuden vuosien myötä. Syntymämaa ei ulotu kuvaamaan Suomessa syntyneitä toisen polven väestöä. *Muunkielisellä nuorella* tarkoitetaan tässä nuorta, jonka äidinkieli on rekisteröity muuksi kuin suomeksi tai ruotsiksi.

2. Keitä 13–29-vuotiaat helsinkiläiset muunkieliset nuoret ovat?

Johtopäätökset 13–29-vuotiaiden muunkielisten nuorten profiilista

- valtaosa muunkielisistä nuorista etenee valtavirran koulutuspalveluissa
- vasta maahan tulleiden nuorten määrä kasvaa edelleen. Tämä luo haasteen palvelujärjestelmälle ja koulupolulla etenemiselle (kuvio 1)
- vajaa 30 prosenttia nuorista asunut Suomessa koko ikänsä tai yli puolet elämästään. Heidän tulisi tuntee koulutusjärjestelmä ja saada riittävät valmiudet koulupolulla etenemiseen nykyisessä koulutusjärjestelmässä (kuvio 3)
- lähes 50 prosenttia nuorista asunut Suomessa alle 6 vuotta, nämä nuoret tarvitsevat riittävästi ohjausta ja tukea kotoutumiseen (kuvio 3)

13–29-vuotiaiden nuorten profiili Helsingissä (kuvio 1)

- **14,3 prosenttia** (20 823) kaikista nuorista puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia, kotimaankielisiä nuoria on yhteensä 124 613

- vuoteen 2030 mennessä muunkielisten nuorten määrän ennustetaan kasvavan 53 prosenttia ja olevan 31 800 henkeä.

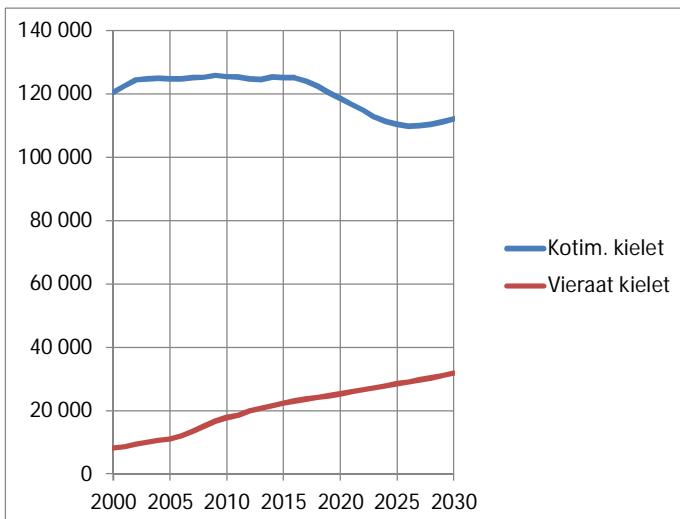
13–29-vuotiaiden nuorten suurimmat kieliryhmät (kuvio 2)

- venäjänkielisiä 20 prosenttia (4054)
- somalinkielisiä 13 prosenttia (2653)
- vironkielisiä 12 prosenttia (2574).

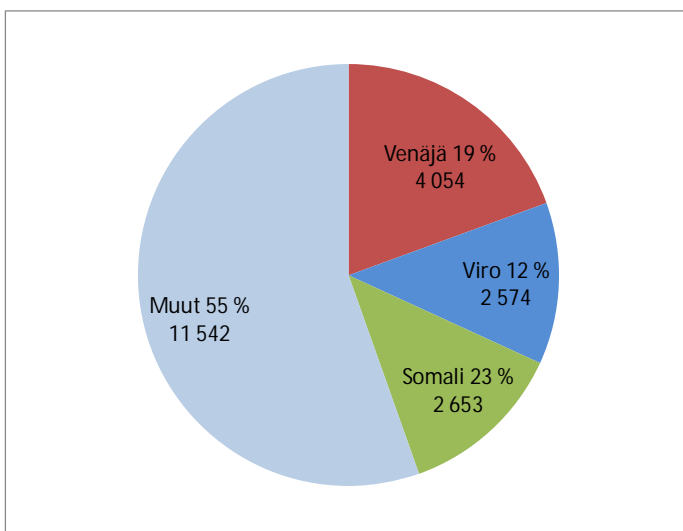
13–29-vuotiaiden nuorten maassaoloaika (kuvio 3)

- 15 prosenttia (3 214) Suomessa syntyneitä
- 13 prosenttia (2 629) asunut maassa yli 15 vuotta
- 38 prosenttia (7 851) asunut maassa 1-5 vuotta
- 10 prosenttia (2 144) asunut maassa alle vuoden.

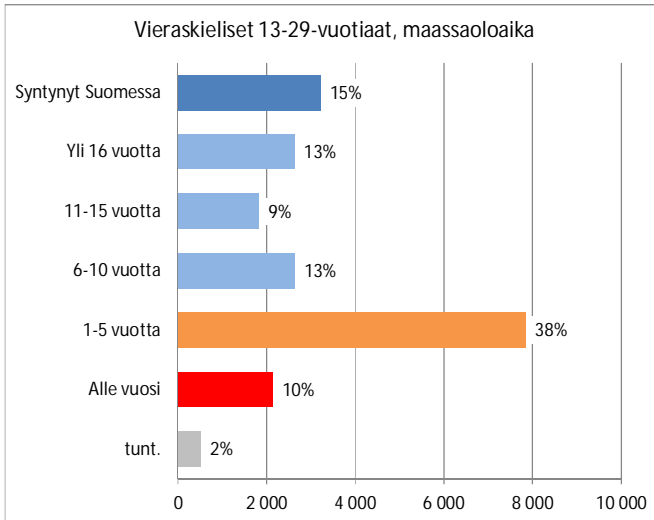
Kuvio 1: 13–29-vuotiaat äidinkielen mukaan 1.1.2000–2013 ja ennuste vuoteen 2030

Kuvio 2: 13–29-vuotiaiden nuorten suurimmat kieliryhmät

Kuvio 3: 13–29-vuotiaiden nuorten maassaoloaika 1.1.2013

Helsingin kaupungin tietokeskus 2013

1.2 Suomessa syntyneet nuoret ja alle 6 vuotta maassa asuneet

13–29-vuotiaat muunkieliset nuoret jakaantuvat karkeasti kahteen ryhmään suhteessa maahan muuttoon:

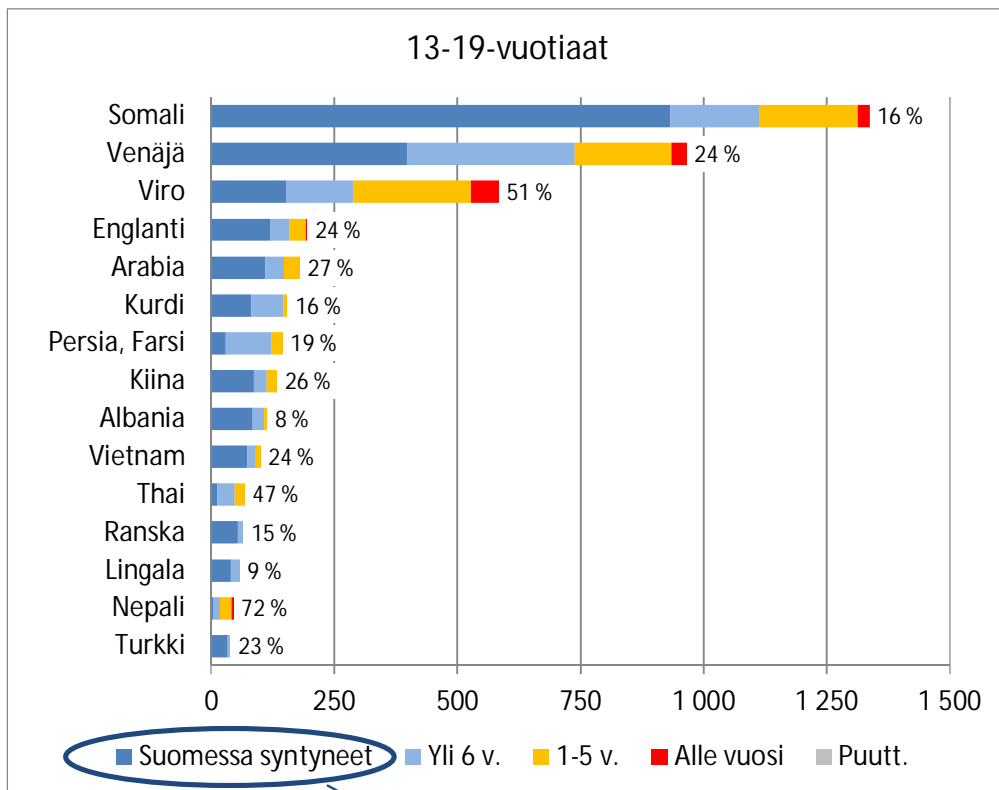
- **Ryhmä 1: Suomessa syntyneet nuoret (kuvio 4)**

13–19-vuotiaista muunkielisistä nuorista 48 prosenttia (2 528) on Suomessa syntyneitä eli toista sukupolvea. Ryhmä edustaa kuutta prosenttia kaikista ikäryhmän helsinkiläisistä nuorista (39 418).

- **Ryhmä 2: alle kuusi vuotta sitten muuttaneet nuoret (kuvio 5)**

20–29-vuotiaista muunkielisistä nuorista huomattava osa, 55 prosenttia (8 610), on alle 6 vuotta maassa asuneita. Heistä 20 prosenttia (1 842) on asunut alle vuoden ja 1-5 vuotta asuneita on 80 prosenttia (6 768 henkeä). Ryhmä edustaa kahdeksaa prosenttia kaikista ikäryhmän helsinkiläisistä nuorista (106 018 henkeä).

Kuvio 4: Ryhmä 1: Muunkieliset 13–19-vuotiaat, suurimmat kieliryhmät maassaoloajan mukaan ja alle 6 vuotta maassa asuneiden osuus kieliryhmästä 1.1.2013

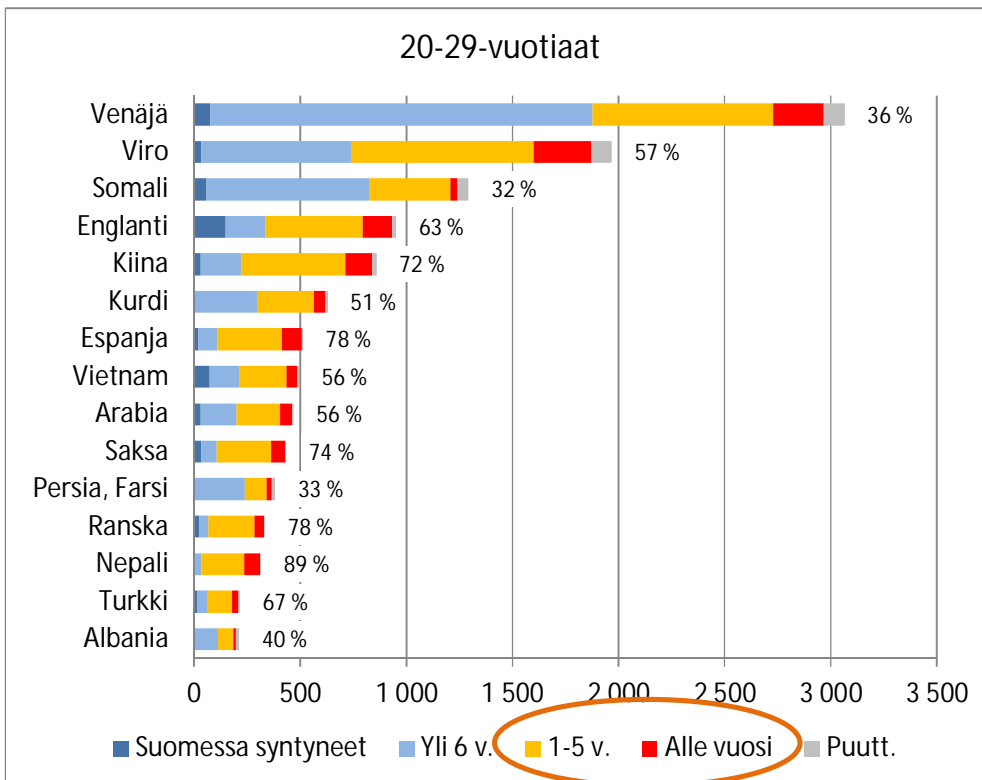

Helsingin kaupungin tietokeskus 2013

Suomessa syntyneiden osuus suurimmissa kieliryhmissä

- 40 prosenttia (398) 13–19-vuotiaista venäjänkielisistä
- 69 prosenttia (932) 13–19-vuotiaista somalinkielisistä
- 25 prosenttia (153) 13–19-vuotiaista vironkielisistä

Kuvio 5: Ryhmä 2: Muunkieliset 20–29-vuotiaat, suurimmat kieliryhmät maassaoloajan mukaan 1.1.2013

Helsingin kaupungin tietokeskus 2013

1-5 vuotta asuneiden osuus suurimmissa kieliryhmissä

- 28 prosenttia (854) 20–29-vuotiaista venäjänkielisistä
- 30 prosenttia (383) 20–29-vuotiaista somalinkielisistä
- 44 prosenttia (857) 20–29-vuotiaista vironkielisistä

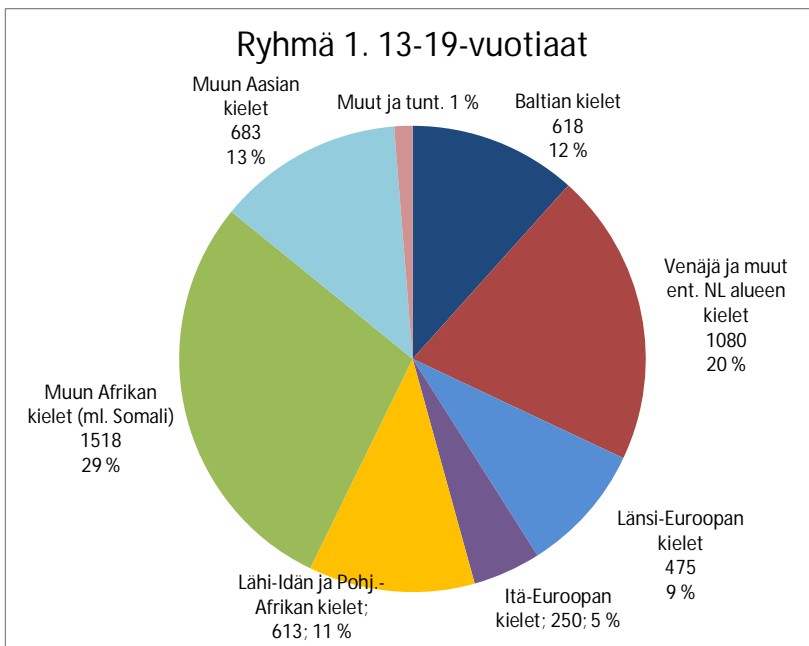
Alle vuoden asuneiden osuus suurimmissa kieliryhmissä

- 8 prosenttia (237) 20–29-vuotiaista venäjänkielisistä
- 2 prosenttia (32) 20–29-vuotiaista somalinkielisistä
- 14 prosenttia (273) 20–29-vuotiaista vironkielisistä

1.3 13–19-vuotiaiden nuorten suurimmat kieliryhmät (kuvio 6)

- Venäjän ja muut ent. NL-alueen kielet, 20 prosenttia (1 080)
- Muun Afrikan kielet (ml. Somali), 29 prosenttia (1 518)
- Muun Aasian kielet pl. Lähi-itä, 13 prosenttia (683)
- Baltian kielet, 12 prosenttia (618)

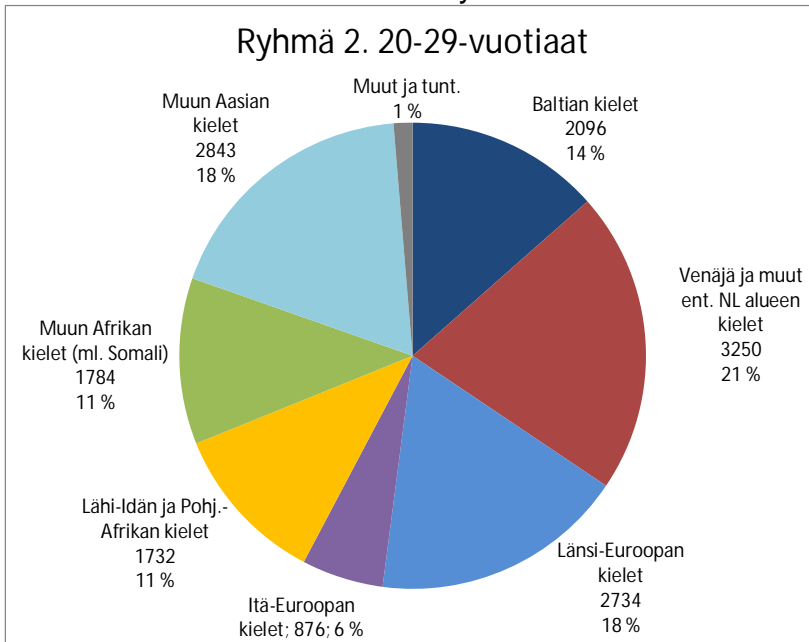
Kuvio 6: 13–19-vuotiaiden kieliryhmät

1.4. 20–29-vuotiaiden nuorten suurimmat kieliryhmät (kuvio 7)

- Venäjä ja muut ent. NL alueen kielet, 21 prosenttia (3 250)
- Muun Aasian kielet pl. Lähi-itä, 18 prosenttia (2 843)
- Länsi-Euroopan kielet, 18 prosenttia (2 734)
- Baltian kielet, 14 prosenttia (2 096)

Kuvio 7: 20–29-vuotiaiden kieliryhmät

2. Oppivelvollisuuden loppuvaiheessa tulleet (13–17-vuotiaina) nuoret Helsingissä

Johtopäätökset oppivelvollisuuden loppuvaiheessa tulleiden nuorten tilanteesta

- ➔ Tällä hetkellä ei ole olemassa tietoa siitä, paljonko perusopetuksen päättövaiheessa tulleista nuorista on suorittanut peruskoulun toisessa maassa.
- ➔ Koulutustietoa ei rekisteröidä väestörekisteriin eikä maistraattiin kotikunnan merkitsemisen yhteydessä, joten tietoa ei saatavilla myöskään valtakunnallisesti

Perusopetuksen loppuvaiheessa tulleet nuoret Helsingissä

- Tarkkaa tietoa määrästä ei ole saatavilla. Tietoa on saatavilla 13–15-vuotiaiden ja 16–18-vuotiaiden maassa-asumisajasta
- Tämän avulla voidaan hahmottaa kokonaismäärän suuruusluokkaa, mutta arviota määrästä on vaikea tehdä.
- 27 prosenttia (605) 13–15-vuotiaista on asunut Suomessa alle 6 vuotta, 16–18-vuotiaista 26 prosenttia (575) on asunut Suomessa korkeintaan viisi vuotta
- Helsingin perusopetukseen valmistavassa opetuksessa opiskeli yhteensä noin 400 nuorta, joista 30 prosenttia (121) on yläkouluikäisinä maahan tulleita (tammikuu 2014).

3. Siirtyminen perusasteelta toiselle asteelle Helsingissä

Johtopäätökset muunkielisten nuorten siirtymisestä perusasteelta toiselle asteelle

- ➔ Muunkielisten jatkaminen suoraan 9. luokalta toisen asteen koulutukseen (tutkintotavoitteinen + valmistava koulutus + lisäopetus) eroaa merkittävästi kotimaankielisten vastaavasta osuudesta (88 % ja 94 %)
- ➔ Kun tarkastellaan ainoastaan tutkintotavoitteiseen koulutukseen pääsyä, muunkielisten osuus on myös huomattavasti alempi kuin vastaavan kotimaankielisen ryhmän osuus (70 % ja 87 %) (kuviot 8 ja 9).

3.1 9. luokan päättäneiden sijoittuminen koulutukseen vuonna 2011

- 9-luokan päättäneitä helsinkiläisiä nuoria oli kaikkiaan yhteensä **5 365**
- muunkielisten nuorten osuus oli 11 prosenttia (583) kaikista helsinkiläisistä 9.luokan päättäneistä nuorista

Muunkieliset nuoret

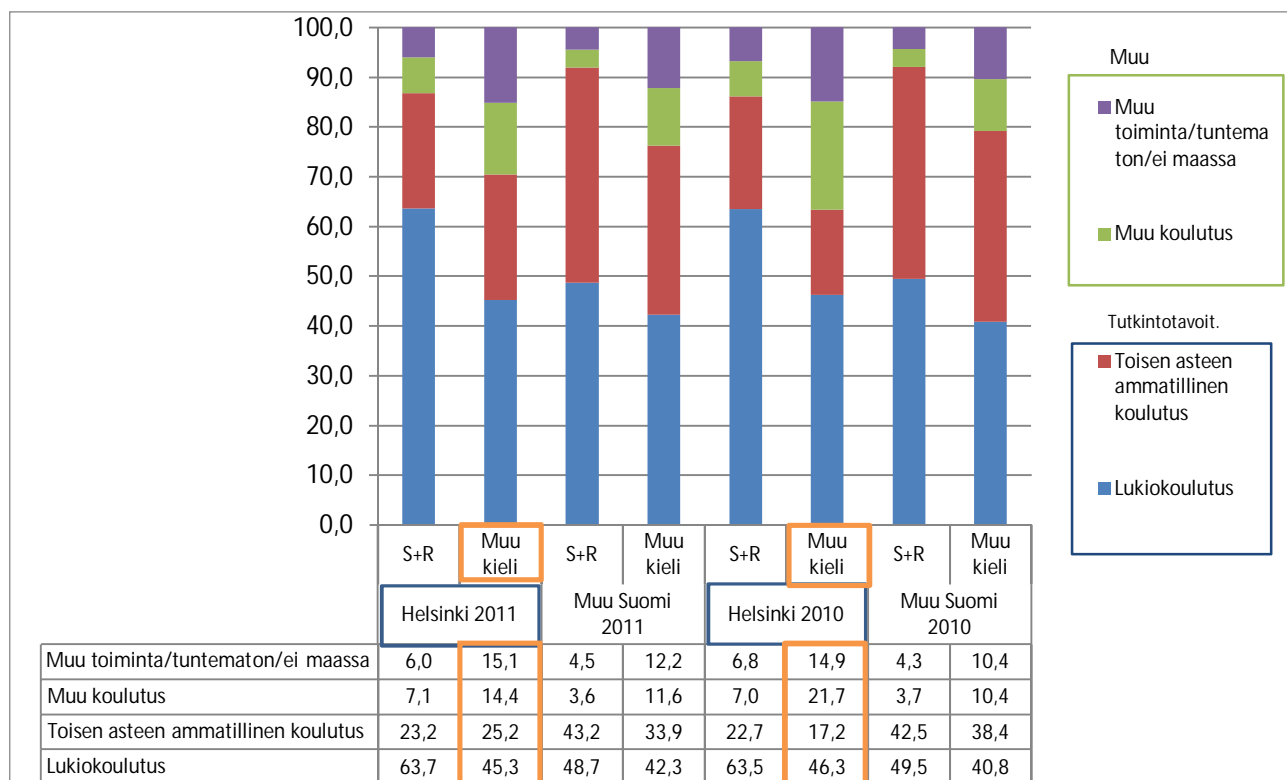
- muunkielisistä suoraan jatkokoulutukseen peruskoulun päättövuonna pääsi 88 prosenttia (495)
 - 45 prosenttia (264) lukiokoulutukseen
 - 25 prosenttia (147) ammatilliseen
 - 14 prosenttia (84) oli muussa koulutuksessa

Suomen- ja ruotsinkieliset nuoret

- suomen ja ruotsinkielistä suoraan jatkokoulutukseen peruskoulun päättövuonna pääsi 94 prosenttia (4 493)
 - 64 prosenttia (3 045) lukiokoulutukseen
 - 23 prosenttia (1 108) ammatilliseen
 - 7 prosenttia (340) oli muussa koulutuksessa

Yhteensä jatkokoulutukseen siirtyneitä oli kaiken kaikkiaan **4 988** nuorta.

Kuvio 8: Vuosina 2010 ja 2011 peruskoulun 9.luokan päättäneiden sijoittuminen saman vuoden syksyllä, prosentiosuudet 9. luokan päättäneistä

Jatko-opinnoissa opiskelemissa olevat: 20.9. tutkintotavoitteisessa lukio- tai ammatillisessa (sis. osatutkinto-opiskelijat) koulutuksessa opiskelevat. Muu koulutus: työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterissä ollut tieto opiskelusta (ei tarkempaa tietoa). Tilastokeskus/ Helsingin kaupungin tietokeskus 2013.

Kuvio 9: Vuosina 2010 ja 2011 peruskoulun 9.luokan päättäneiden sijoittuminen saman vuoden syksyllä, sijoittuneiden lukumäärä

	Helsinki 2011		Muu Suomi 2011		Helsinki 2010		Muu Suomi 2010	
	Suomi+ Ruotsi	Muu kieli	Suomi+ Ruotsi	Muu kieli	Suomi+ Ruotsi	Muu kieli	Suomi+ Ruotsi	Muu kieli
Yhteensä	4782	583	56213	1616	5000	443	57479	1293
Lukiokoulutus	3045	264	27383	684	3174	205	28462	528
Toisen asteen ammatillinen koulutus	1108	147	24268	548	1137	76	24447	496
Muu koulutus	340	84	2046	187	351	96	2117	135
Muu toiminta/tuntematon/ei maassa	289	88	2516	197	338	66	2453	134

Tilastokeskus / Helsingin kaupungin tietokeskus 2013.

3.2 Yhteishaussa hakeminen vuonna 2013

Johtopäätökset yhteishaussa hakemisesta muunkielisten nuorten osalta

- Yhteishaun suhteen ero ryhmien välillä on noin kolminkertainen. Yhteishakutilastot eivät kuitenkaan anna kattavaa kuvaa siitä, kuinka paljon jatkokoulutukseen haetaan.
- Yhteishakutilastossa eivät näy esimerkiksi aikuisten lukiokoulutukseen, IB-lukioon, ja maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen (mava) hakeneet (kuvio 10).

Vuoden 2013 kevään yhteishaku

- 55 prosenttia (1 377) muunkielisistä nuorista paikan sai paikan heti varsinaisessa haussa
- 86 prosenttia (8 373) suomen ja ruotsinkielisistä nuorista sai paikan heti varsinaisessa haussa
- Yhteensä paikan sai 9 750 nuorta

Kuvio 10: Kevään yhteishaussa ensisijaisesti hakeneitten osuus kaikista hyväksytyistä äidinkielen mukaan vuosina 2008–2013. Kotikunnaltaan helsinkiläiset hakijat

Äidinkieli	2008	2009	2010	2011	2012	2013	1.sijaisesti hakeneiden lukumäärä vuonna 2013
suomi + ruotsi							
Yhteensä	92,2	88,7	85,1	83,3	85,8	86,2	8 373
Yleissivistävä	98,4	98,0	98,0	98,3	96,8	93,8	3 264
Ammatillinen	86,6	81,4	76,5	73,8	79,1	81,3	5 109
muu kieli							
Yhteensä	59,4	56,0	55,3	58,2	59,5	55,1	1 377
Yleissivistävä	83,5	84,6	84,9	90,7	82,1	85,9	404
Ammatillinen	50,7	46,6	43,3	44,9	49,2	42,3	973

Sisältää yhteishaun kevään varsinaiset haut. Ensisijaisella hakijalla tarkoitetaan kyseisen hakutoiveen yhteishaun hakemukselle hakuaikana ensimmäiseksi hakutoiveekseen laittaneita = yhteishaussa hakeneitten määrä. Hyväksytyillä tarkoitetaan kyseisessä haussa mukana olleeseen koulutukseen valintaprosessin aikana opiskelijaksi valittuja. Lähde: KOULUTA, Opetushallitus / Helsingin kaupungin tietokeskus 2013.

3.3 Opiskelu perus- ja toisella asteella

Johtopäätökset muunkielisten nuorten opiskelusta perus- ja toisella asteella

- muunkielisten määrät kasvavat nopeasti perusasteella (9 prosentin osuus vuonna 2005, 16 prosentin osuus vuonna 2013) (kuvio 11)
- toisella asteella muunkielisten määrä on suurin ammatillisessa peruskoulutuksessa, myös viime vuosien kasvu on ollut merkittävintä tässä koulutuksessa
- suomen ja ruotsinkielisistä helsinkiläisistä 88 prosenttia opiskeli tutkintoa toisella asteella, muunkielisistä 58 prosenttia. Lukumäärällisesti 1 773 suomen ja ruotsinkielistä 16–18-vuotiasta helsinkiläistä ei opiskellut tutkintoa, muunkielisistä 955 henkilöä.

Seuraavissa luvuissa tarkastellaan Helsingissä sijaitsevilla oppilaitoksissa opiskelevien muunkielisten nuorten määriä. Tällöin luvuissa voi olla mukana myös muita kuin helsinkiläisiä nuoria. Perusasteen luvut koskevat vuotta 2014, toisen asteen tuoreimmat luvut ovat vuodelta 2012.

3.3.1 Perusasteen oppilaat Helsingissä vuonna 2014

Helsingissä perusopetuksessa opiskelee vuonna 2014 yhteensä 40 725 oppilasta.

Näistä oppilaista:

- suomi toisena kielenä opetukseen osallistuu 6 668 oppilasta eli 16,5 prosenttia kaikista oppilaista
- muunkielisiä oppilaita yhteensä 7 130 oppilasta eli 17,5 prosenttia

Valmistavan opetuksen ryhmiä on Helsingissä yhteensä 39 ja näistä 11 on suunnattu 7.-9. vuosiluokan oppilaille.

Kuvio 11: Helsingin kaupungin, yksityisten ja valtion ylläpitämien peruskoulujen oppilaat äidinkieltäin 2005–2013

Ajankohta	Yhteensä	Suomi ja ruotsi	Muu kieli	Muunkieliset %
20.9.2005	49605	44992	4613	9,3
20.9.2006	48846	44019	4827	9,9
20.9.2007	47786	42713	5073	10,6
20.9.2008	47051	41524	5527	11,7
20.9.2009	46784	40804	5980	12,8
20.9.2010	46621	40219	6402	13,7
20.9.2011	46274	39491	6783	14,7
20.9.2012	46528	39354	7174	15,4
20.9.2013	47171	39516	7655	16,2

Helsingin kaupungin opetusvirasto 2014

3.3.2 Toisen asteen opiskelijat Helsingissä vuonna 2012 (kuvio 12)

Helsingissä sijaitsevassa lukiokoulutuksessa 2012:

- opiskelee yhteensä 16 371 opiskelijaa, näistä 11 prosenttia (1 740) on muun kuin suomen tai ruotsinkielistä
- muunkielisten osuus on korkein kansainvälisissä tutkinnoissa 41 prosenttia, (182) sekä aikuiskoulutuksessa 22 prosenttia (504)
- Nuorten koulutuksessa muunkielisten määrä on suurin: 1 054 henkilöä, osuus opiskelijamäärästä on 8 prosenttia

Helsingissä sijaitsevassa ammatillisella toisella asteella 2012:

- Opiskelijoita oli 34 704, näistä 4094 eli 12 prosenttia oli muunkielisiä
- Ammatillisessa peruskoulutuksessa muunkielisiä oli 3130 eli 15 prosenttia opiskelijoista
- Ammatti- ja erikoisammattitutkintoa suorittavista muunkielisiä oli 964 eli 7 prosenttia opiskelijoista

3.3.3 Opiskelijamäärien kehitys Helsingissä sijaitsevassa toisen asteen koulutuksessa 2004–2012 (kuviot 13, 14 ja 15)

Opiskelijamäärien kehitys Helsingissä sijaitsevassa lukiokoulutuksessa

- Nuorten koulutuksen opiskelijamäärät ovat vähentyneet 3 prosenttia vuosina 2004–2012, mutta muunkielisten määrä on kasvanut samana aikana 23 prosenttia
- Aikuisten koulutuksessa opiskelijamäärät ovat kasvaneet 4 prosenttia vuosina 2004–2012, muunkielisten osuus 167 prosenttia.

Opiskelijamäärien kehitys Helsingissä sijaitsevassa ammatillisessa peruskoulutuksessa

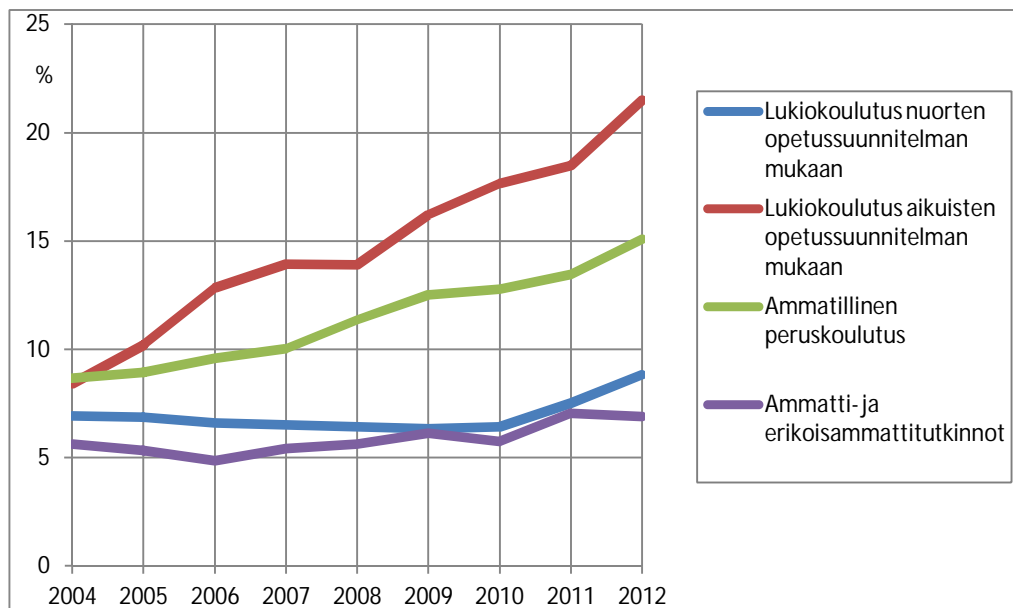
- Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijamäärä on kasvanut 26 prosenttia vuosina 2004–2012, muunkielisten opiskelijoiden määrä 119 prosenttia (näissä kokonaismäärissä oppisopimuskoulutus mukana). Ammatti- ja erikoisammattitutkintoa suorittavien määrä on noussut 36 prosenttia vuosina 2004–2012, muunkielisten 67 prosenttia.

Kuvio 12: Helsingin toisen asteen koulutuksen opiskelijamäärät äidinkielen mukaan syksyllä 2012

Koulutus	Henkilö			Prosentti		
	Äidinkieli yhteensä	Suomi+ Ruotsi	Muu kieli	Äidinkieli yhteensä	Suomi+ Ruotsi	Muu kieli
Lukio yhteensä	16 371	14 631	1 740	100	89,4	10,6
Nuorten opetussuunnitelma	13 589	12 535	1 054	100	92,2	7,8
Aikuisten opetussuunnitelma	2 343	1 839	504	100	78,5	21,5
Kansainväliset tutkinnot (IB, EB, Reifeprüfung-tutkinto)	439	257	182	100	58,5	41,5
Ammatillinen koulutus	34 704	30 610	4 094	100	88,2	11,8
Ammatillinen peruskoulutus	20 760	17 630	3 130	100	84,9	15,1
Ammatti ja erikoisammattitutkinto	13 944	12 980	964	100	93,1	6,9
Toinen aste yhteensä	51 075	45 241	5 834	100	88,6	11,4

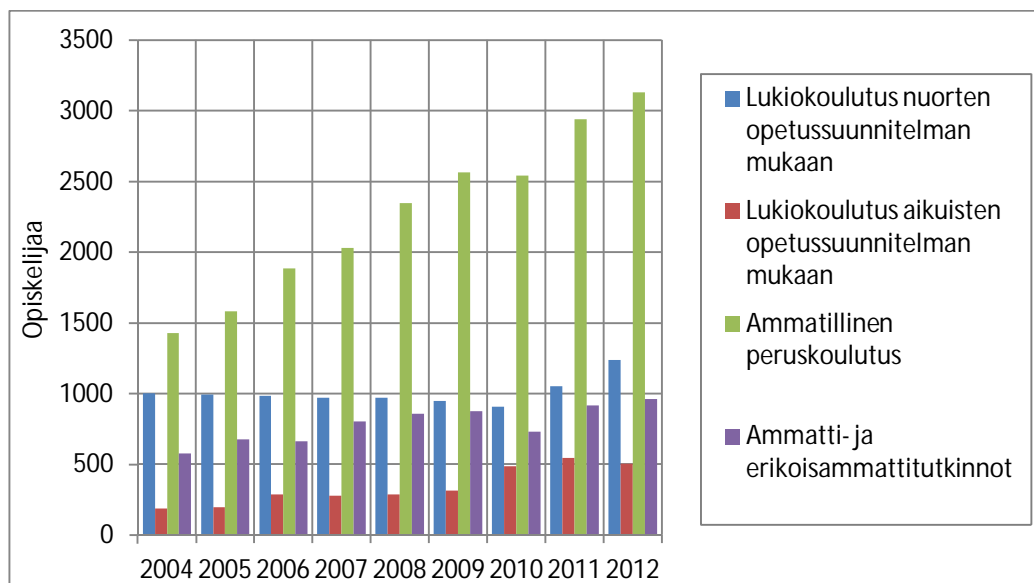
Ammatillinen koulutus sisältää oppisopimuskoulutuksen, Helsingissä sijaitseva koulutus, opiskelijan kotikunta mikä tahansa, 20.9.2012. Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 13: Muunkielisten opiskelijoiden osuus lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa Helsingissä 2004–2012

Lukiokoulutuksen nuorten opetussuunnitelma sisältää myös IB, EB ja Reifeprüfung-tutkintoihin tähtäävän koulutuksen. Ammatillinen koulutus sisältää myös oppisopimuskoulutukseen osallistujat. Helsingissä sijaitseva koulutus, opiskelijan kotikunta mikä tahansa, tilastointiajankohta 20.9. Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 14: Muunkielisten opiskelijoiden määrä lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa Helsingissä 2004–2012

Kuvio 15: Helsingin toisen asteen koulutuksen muunkieliset ja ulkomaalaiset opiskelijat vuosina 2004–2012

Koulutus	Vuosi										Muutos 2004–2012	
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	lkm	%	
Lukiokoulutus nuorten opetussuunnitelman mukaan												
Opiskelijat yhteensä	14 459	14 459	14 866	14 908	15 082	14 916	14 077	13 999	14 028	-431	-3,0	
Ulkomaalaiset opiskelijat	509	480	499	454	426	399	378	418	454	-55	-10,8	
Vieraskieliset opiskelijat	1 001	994	983	973	969	947	907	1 054	1 236	235	23,5	
Lukiokoulutus aikuisten opetussuunnitelman mukaan												
Opiskelijat yhteensä	2 246	1 949	2 244	2 001	2 063	1 943	2 761	2 948	2 343	97	4,3	
Ulkomaalaiset opiskelijat	137	125	173	172	179	166	258	286	278	141	102,9	
Vieraskieliset opiskelijat	189	199	288	279	287	315	488	545	504	315	166,7	
Ammatillinen peruskoulutus												
Opiskelijat yhteensä	16 523	17 667	19 655	20 259	20 667	20 472	19 890	21 832	20 760	4 237	25,6	
Ulkomaalaiset opiskelijat	965	970	1 150	1 218	1 416	1 611	1 597	1 829	1 879	914	94,7	
Vieraskieliset opiskelijat	1 429	1 580	1 887	2 029	2 345	2 566	2 542	2 940	3 130	1 701	119,0	
Ammatti- ja erikoisammattitutkintoon tähtäävä koulutus												
Opiskelijat yhteensä	10 248	12 739	13 625	14 768	15 267	14 286	12 724	13 042	13 944	3 696	36,1	
Ulkomaalaiset opiskelijat	415	481	470	529	508	554	482	578	556	141	34,0	
Vieraskieliset opiskelijat	576	679	663	802	859	877	730	919	964	388	67,4	

Huom. Lukiokoulutuksen nuorten opetussuunnitelma sisältää myös IB, EB ja Reifeprüfung-tutkintoihin tähtäävän koulutuksen. Ammatillinen koulutus sisältää myös oppisopimuskoulutukseen osallistujat. Helsingissä sijaitseva koulutus, opiskelijan kotikunta mikä tahansa, tilastointiajankohta 20.9. Lähde: Tilastokeskus

3.4 Helsinkiläiset 16–18-vuotiaat muunkieliset nuoret toisella asteella

Tässä kappaleessa tarkastellaan helsinkiläisten 16–18-vuotiaiden muunkielisten nuorten opiskelua toisella asteella oppilaitoksen sijaintikunnasta riippumatta.

- helsinkiläisistä 17 239 16–18-vuotiaasta 84 prosenttia opiskeli toisella asteella, 59 prosenttia lukiossa ja 25 prosenttia ammatillisessa
- suomen ja ruotsinkielisistä 88 prosenttia opiskeli tutkintoa toisella asteella, muunkielisistä 58 prosenttia.
- Lukumäärällisesti 1 773 suomen ja ruotsinkielistä 16–18-vuotiasta helsinkiläistä ei opiskellut tutkintoa, muunkielisistä 955 henkilöä.
- Muunkieliset opiskelevat kotimaankielisiä selvästi vähemmän lukiokoulutuksessa (63 % - 39 %), mutta suhteellisen hyvin ammatillisessa koulutuksessa (26 % - 19 %).
- Nuorten osallistuvuus toisen asteen koulutukseen on pysynyt lähes samana viime kymmenen vuoden aikana, lukiokoulutuksessa olevien osuus on laskenut, mutta ammatillisessa olevien osuus on noussut vastaavasti.
- Päinvastoin kuin kotimaankieliset, muunkielisten osuus on vähentynyt ammatillisessa ja kasvanut lukiokoulutuksessa.

Kuvio 16

16–18-vuotiaiden toisella asteella opiskelevien osuus saman ikäisestä väestöstä äidinkielen ja kotikunnan mukaan 2012

	Henkilöä yhteensä		Opiskelijat, hlöä		Opiskelijat %	
	suomi+ ruotsi	muu kieli	suomi+ ruotsi	muu kieli	suomi+ ruotsi	muu kieli
Lukiossa						
Helsinki	14 977	2 262	9 368	873	62,5	38,6
Espoo	8 769	834	5 917	315	67,5	37,8
Vantaa	6 505	876	3 345	307	51,4	35,0
Muu Helsingin seutu	12 967	353	6 612	110	51,0	31,2
Muu Suomi	141 291	4 661	64 297	1 433	45,5	30,7
Ammatillisessa						
Helsinki	14 977	2 262	3 836	434	25,6	19,2
Espoo	8 769	834	2 108	182	24,0	21,8
Vantaa	6 505	876	2 503	255	38,5	29,1
Muu Helsingin seutu	12 967	353	5 169	95	39,9	26,9
Muu Suomi	141 291	4 661	66 094	1 354	46,8	29,0
Yhteensä toisella asteella						
Helsinki	14 977	2 262	13 204	1 307	88,2	57,8
Espoo	8 769	834	8 025	497	91,5	59,6
Vantaa	6 505	876	5 848	562	89,9	64,2
Muu Helsingin seutu	12 967	353	11 781	205	90,9	58,1
Muu Suomi	141 291	4 661	130 391	2 787	92,3	59,8

20.9.2012 oppilaitoksessa kirjoilla olevien 16–18-vuotiaiden kotikunnaltaan helsinkiläisten/espoolaisten/jne. opiskelijoiden määrän osuus helsinkiläisten/espoolaisten/jne. vastaavan ikäiseen väestöön 31.12.2012. Ammatillinen koulutus ei sisällä oppisopimuskoulutusta.
Lähde: Tilastokeskus, Helsingin kaupungin tietokeskus

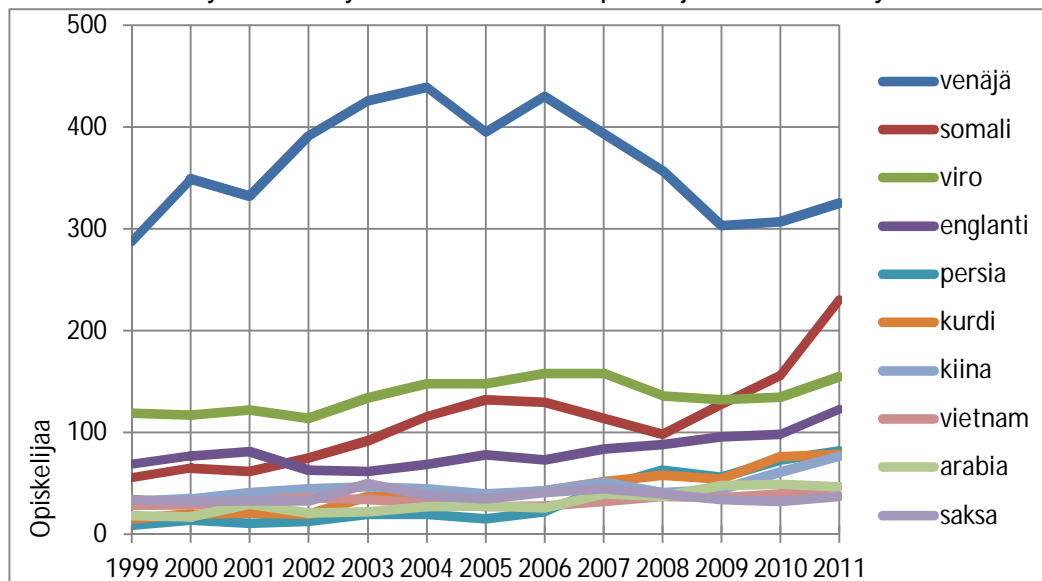
3.5 Suurimpien kieliryhmien osallistuminen koulutukseen (kuviot 17 ja 18)

Johtopäätökset suurimpien kieliryhmien osallistumisesta koulutukseen

- ➔ venäjänkieliset ovat suurin muunkielisten ryhmä kaikilla koulutusasteilla, lukiokoulutuksessa venäjänkielisten määrä on kuitenkin laskenut viime vuosina
- ➔ somalinkielisten nuorten määrä on kasvanut nopeasti lukiossa, he ovat nyt toiseksi suurin muunkielinen ryhmä lukioissa
- ➔ ammatillisessa koulutuksessa kaikkien suurimpien kieliryhmien opiskelijamäärät kasvavat nopeasti

Kuvio 17
Äidinkieleltään muut kuin suomen ja ruotsinkieliset opiskelijat lukiokoulutuksessa Helsingissä

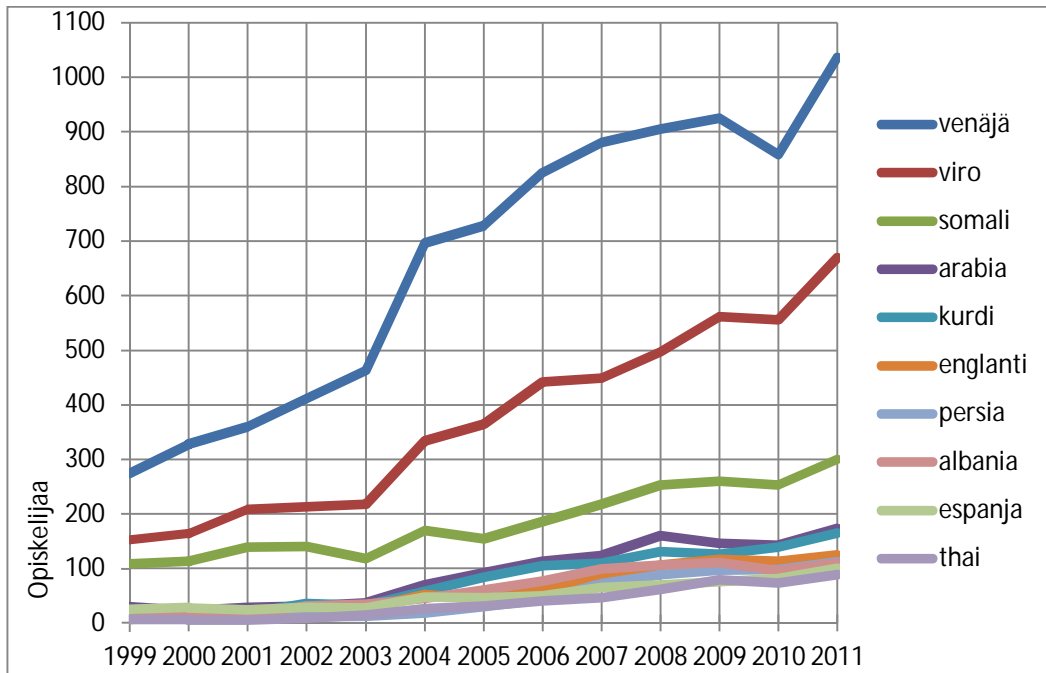
Vuonna 2011 kymmenen yleisimmän kielen opiskelijamäärän kehitys vuosina 1999–2011

Tilastokeskus / Helsingin kaupungin tietokeskus 2013

Kuvio 18

Äidinkieltään muut kuin suomen ja ruotsinkieliset opiskelijat ammatillisessa koulutuksessa Helsingissä. Vuonna 2011 kymmenen yleisimmän kielen opiskelijamäärän kehitys vuosina 1999–2011

Lähde: Tilastokeskus / Helsingin kaupungin tietokeskus 2013

3.6 15–24-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten nuorten pääasiallinen toiminta ja nuorten ulkopuolisuus

Johtopäätökset 15–24-vuotiaiden ulkomaalaistaustaisten nuorten ulkopuolisuudesta

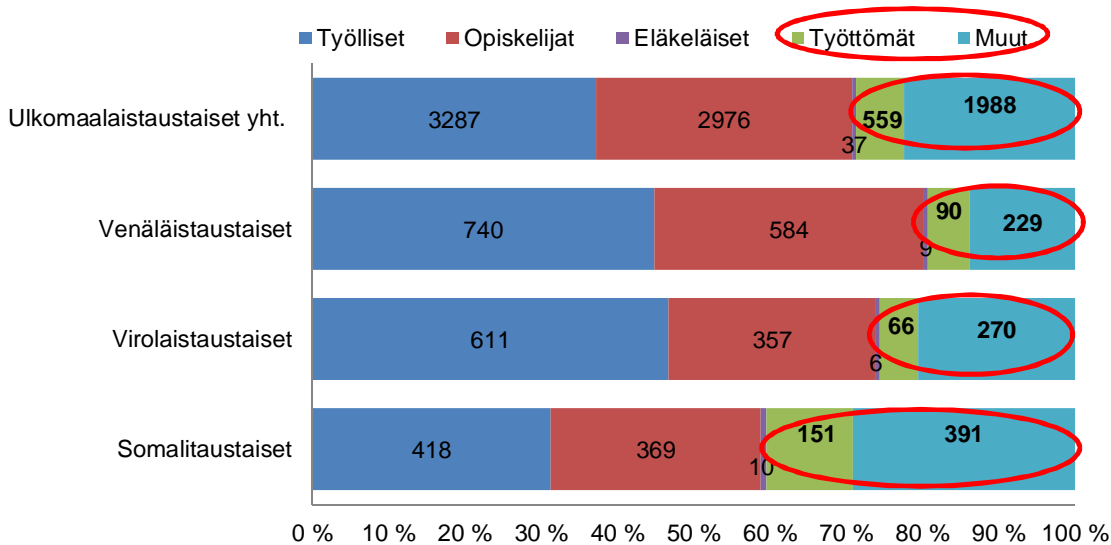
- Kokonaan koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien muunkielisten kouluttamattomien nuorten määrä on suuri
- Osa muunkielisistä ulkopuolisista voi olla perhevapailla, jotka eivät näy pääasiallisen toiminnan tilastoissa. Osa voi olla ulkomailla.
- Tietoa ei saatavilla siitä, mihin kieliryhmiin kuuluvia kokonaan ulkopuoliset ovat, jotta voitaisiin suunnata esimerkiksi ohjauksen resursseja kieliryhmille
- Jotain voidaan päätellä Helsingin TE-toimiston tilastoista muualla suoritettujen tutkintojen määrästä, alkuvuonna 2013 arviolta koulutusaste muu tai tuntematon 2744 henkilöllä (kotikunnaltaan ulkomaalaistaustaiset helsinkiläiset)
- somalinkielisistä 20–29-vuotiaista ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa on lähes puolet vielä 16 vuotta maassa-asumisen jälkeen, vaikka keskimäärin maassa-asumisen myötä tutkintojen suorittaminen lisääntyy

Pääasiallinen toiminta ja suurimmat kansalaisuusryhmät (kuvio 19)

- 15–24-vuotiaista¹ ulkomaalaistaustaisista 43 prosenttia (3846) kuului työvoimaan
- työllisiä oli koko ikäryhmästä 37 prosenttia (3287) ja työttömiä 6 prosenttia (559)
- reilu 30 prosenttia nuorista (2976) oli päätoiminen opiskelija
- 22 prosenttia (1988) nuorista kuului pääasiallisen toiminnan tarkastelussa luokkaan muut², eli he olivat työvoiman ulkopuolella, eivätkä opiskelleet päätoimisesti.

Työhön tai opiskeluun osallistuminen vaihtelee varsin voimakkaasti riippuen nuorten ja/tai hänen vanhempiansa syntymämaataustasta. Työttömien ohella kiinnostava luokka muodostuu ”muut työvoiman ulkopuolella olevat” nuorista. Osalla heistä on riski jäädä yhteiskunnan toimintojen ulkopuolella ja syrjäytyä.

Kuvio 19: Ulkomaalaistaustaiset 15–24-vuotiaat nuoret pääasiallisen toiminnan mukaan Helsingissä vuoden 2010 lopussa

Tilastokeskus ja Helsingin kaupungin tietokeskus 2013

¹ Tietokeskuksessa käytössä olevat tiedot ulkomaalaistaustaisen väestön pääasiallisesta toiminnasta perustuvat Tilastokeskukselta ostettuun erillistilaukseen. Nuorten osalta on tällä hetkellä käytössä vain ikäryhmä 15–24-vuotiaat.

² Ryhmään muut kuuluvat varusmies- tai siviilipalvelua suorittavat, kotona lapsia tai perheenjäseniä hoitavat, virallisen opintojärjestelmän ulkopuolelle opiskelevat, ulkomailla olevat sekä mahdollisesti syrjäytymisriskissä olevat nuoret. Tähän ryhmään luokitellaan myös ne henkilöt, joita ei tavoiteta muista viranomaisrekistereistä, eli osa heistä on saattanut poistua maasta, mutta tieto ei ole tallentunut väestötietojärjestelmiin.

- somalitaustaisista 15–24-vuotiaista 28 prosenttia (369) oli opiskelijoita, 31 prosenttia (418) töissä, työttömänä 11 prosenttia (151) ja 29 prosenttia (391) kuuluu ryhmään muut.
- venäläistaustaisista 35 prosenttia (584) opiskelijoita, 45 prosenttia (740) töissä, työttömänä 5 prosenttia (90) ja 14 prosenttia (229) ryhmään muut.
- virolaisista 27 prosenttia (357) opiskelijoita, 47 prosenttia (611) töissä, 21 prosenttia (270) ryhmään muut.

Korkeintaan perusasteen koulutuksen omaavat muunkieliset

- Helsingin 15–29-vuotiaista muunkielisistä 67 prosentilla (12 375) ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa³; miehillä osuus on 71 prosenttia (6622) ja naisilla 64 prosenttia (5753). (Vuoden 2011 lopussa)
- Monella alle 20-vuotiaalla perusasteen jälkeinen tutkinnon on vielä kesken. Edelleen 20–29-vuotiaista muunkielisistä helsinkiläisistä 61 prosentilla (9079) ei ollut perusasteen jälkeistä tutkintoa; miehillä osuus on 65 prosenttia (4921) ja naisilla 57 prosenttia (4158).
- Helsingin TE-toimiston kotikunnaltaan ulkomaalaistaustaisista helsinkiläisistä 15–29-vuotiaista 709 henkilöllä koulutusasteeksi merkitty muu tai tuntematon
- Helsingin TE-toimiston kotikunnaltaan ulkomaalaistaustaisista helsinkiläisistä 20–29-vuotiaista 651 henkilöllä koulutusasteeksi merkitty muu tai tuntematon (vuonna 2011)⁴

Kokonaan koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat vain perusasteen tutkinnon suorittaneet muunkieliset

Yhteiskunnan valtavirran ulkopuolelle jäämisen riski on suurin niillä nuorilla, joilla ei ole mitään perusasteen jälkeistä tutkintoa, ja jotka eivät osallistu koulutukseen tai työhön. He eivät myöskään ole varusmies- tai siviilipalveluksessa tai eläkkeellä.

- Helsingissä kokonaan koulutuksen ja työn ulkopuolista 16–29-vuotiaista nuorista 48 prosenttia (4288) puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia
- Yhteensä helsinkiläisistä 16–29-vuotiaista oli työn ja koulutuksen ulkopuolella 8 984 nuorta (Vuonna 2011 lopussa)

³ Maahanmuuttajien tutkintotiedot ovat kuitenkin epätäydelliset, joten osalla muunkielisistä saattaa olla muussa maassa suoritettu tutkinto, ja he ovat tässä tarkastelussa aiheettomasti.

⁴ Jouni Nupponen, Helsingin TE-toimisto, puhelinhaastattelu 20.2.2014

3.7. Muunkielisten nuorten määrä toimeentulotuen saajissa

Johtopäätökset muunkielisten nuorten toimeentulotuen saajien määrässä

→ koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jääminen näkyy toimeentulotuen tarpeena

- toimeentulotukea saavista alle 25-vuotiaista 22 % oli muunkielisiä vuonna 2012 (päähenkilön mukaan, useimmat asuvat yksin tai vielä kotona)
- toimeentulotukea saavista 25–29 –vuotiaista 23 % oli muunkielisiä vuonna 2012 (päähenkilön mukaan, ryhmässä 36 % lapsiperheitä)

Helsingissä oli muunkielisiksi tilastoituja alle 25-vuotiaita toimeentulotukea saaneita nuoria (päähenkilöinä) yhteensä 2214 vuonna 2012, eli noin 22 prosenttia kaikista ikäryhmän toimeentulotukea saaneista. Alle 25-vuotiaat toimeentulotuen saajat asuvat pääsääntöisesti yksin (tai vielä kotona). Ikäryhmässä 25–29-vuotiaat, vastaava muunkielisten osuus on lähes sama, 23 prosenttia eli 1134 päähenkilöä.

Heidän ryhmässään on enemmän perheellisiä; lapsiperheiden osuus on 36 % vieraskielisistä talouksista. Toimeentulotukitilastot perheistä ja kielitaustasta ovat suuntaa-antavia sillä perheissä voi olla eri kielitaustaisia henkilöitä, ja nuoret tilastoivat kielen oman valintansa mukaan. Tiedetään että 18–29 –vuotiaista muunkielisistä helsinkiläisistä 27 % oli naimisissa (v. 2013), kotimaankielisistä vain 8 %.

Toimeentulotuen saajina muunkieliset nuoret ovat jossain määrin yliedustettuina. Työttömyys on suurin toimeentulotuen tarvetta selittävä tekijä, ja työttömyys muunkielisissä ryhmissä on muuta väestöä suurempaa. Aiemmin todettiin, että Helsingissä kokonaan koulutuksen ja työn ulkopuolista 16–29-vuotiaista nuorista 48 prosenttia (4288) puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Siten vieraskielisten helsinkiläisten riski jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle on selvästi suurempi kuin kotimaankielisten. Tämä näkyy myös toimeentulotuen tarpeena.

Toimeentulotuki on kotitalouskohtainen tukimuoto, ja tiedot nuorista tuensaajista ja heidän taustoistaan ovat pääsääntöisesti saatavilla päämiehen taustatietojen osalta. Lisäksi on otettava huomioon, että nuoret tilastoidaan yksinasuviksi, jos he 18 vuotta täytettyään asuvat vielä kotona.

Lähteet

- toimeentulotukitilastot, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveysvirasto 2013.
- http://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/13_10_09_Tilastoja_31_Saarioja.pdf